

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 13 Sayı: 70 Nisan 2020 & Volume: 13 Issue: 70 April 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2020.4169>

ULUSAL VE ULUSLARARASI VOLEYBOL HAKEMLERİNİN KARAR VERME STİLLERİNİN İNCELENMESİ*

EXAMINATION OF DECISION MAKING SYLES OF NATIONAL AND INTERNATIONAL VOLLEYBALL REFEREES

Sezai AÇICI**
Mehmet ÇEBİ***

Öz

Bu araştırmanın amacı Türkiye Voleybol Liglerinde görev alan Ulusal ve Uluslararası Voleybol Hakemlerinin karar verme stillerinin bazı değişkenlere göre değerlendirilmesidir. Araştırmanın örneklemini Türkiye Voleybol Federasyonu tarafından düzenlenen 2017-2018 yılı sezon öncesi Hakem ve Gözlemci Gelişim Seminerine katılan ve Türkiye'nin çeşitli illerinde görev yapan; 19 Uluslararası, 353 Ulusal voleybol hakemi oluşturmaktadır. Bu çalışmada voleybol hakemlerine, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış olan "Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II" uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 22.0 istatistik paket program kullanılmıştır. Normallik sınamasına göre, veriler normal dağılım göstermiştir. İkili grup karşılaştırmalarda t. test ikiden çok karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi (f. testi) ve farklılığın hangi gruptan olduğunu belirlemek için LSD testi yapılmıştır. Bu çalışmada hata düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Türkiye Voleybol Liglerinde görev alan Ulusal ve Uluslararası voleybol hakemlerinin karar vermede öz saygı (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında cinsiyet, yaş, hakemlik seviyesi, hakemlik yılı, medeni durum, gelir düzeyi, herhangi bir spor dalıyla uğraşma, yaşadıkları yerleşim yeri ve yaptıkları meslek değişkenlerine göre, anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır($p>0,05$).Araştırmada hakemlerinin eğitim düzeyi değişkenine göre karar vermede öz saygıda (kendine güven) anlamlı bir fark bulunurken ($p<0,05$) karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak yine anlamlı bir fark bulunmamıştır($p>0,05$). Eğitim düzeyine göre karar vermede öz saygıda lisansüstü eğitim alan ulusal ve uluslararası hakemlerin, lise mezunu olanlardan puanlarının anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Eğitim seviyesi arttıkça öz saygı (kendine güven) seviyesinin de yükseldiğini söylenebilir. Hakemlerin bu nedenle lisansüstü eğitim yapmalarının daha faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hakem, Karar Verme Stilleri, Öz Saygı, Voleybol.

Abstract

The aim of this research in Turkey Volleyball League duties in the style of national and international volleyball referee decision is evaluated according to certain variables. The years 2017-2018 sample of the Volleyball Federation of Turkey organized by the Observer Research and Development Seminar referee who attended the pre-season and working in various provinces of Turkey; 19 International, 353 National volleyball referees to create. In this study, Melbourne Decision Making Scale I-II was applied to volleyball referees. SPSS 22.0 statistical package program was used to evaluate the data and to find the calculated values. According to the normality test, the data showed normal distribution. Binary group

* Bu Çalışma, Sezai Açıcı Tarafından Doç. Dr. Mehmet Çebi Danışmalığında Hazırlanan "Ulusal Ve Uluslararası Voleybol Hakemlerinin Karar Verme Stillерinin İncelenmesi" Adlı Yüksek Lisans Tezinden Üretilmiştir.

** Öğretmen, Emrullah Efendi Ortaokulu, Samsun

*** Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi

comparisons t. The test was one-way analysis of variance (f. test) in more than two comparisons and the LSD test was used to determine the difference from which group. Turkey Volleyball involved in League National and self-respect in the decision-making of international volleyball referee (self-confidence) and decision-making styles between gender, age, refereeing level, arbitration years, marital status, income level, dealing with any sport, the locality where they live, and their It was found that there was no significant differentiation according to occupational variables ($p>0.05$). While there was a significant difference in self-esteem (self-confidence) in decision making according to the education level of the referees($p<0,05$), there was no statistically significant difference between the decision-making styles ($p>0.05$). National and international referees who received post-graduate education in self-esteem in terms of education level were found to be significantly higher than those with high school graduates. As the level of education increases, the level of self-esteem also increases. Therefore, it is considered that it would be more beneficial for the referees to conduct postgraduate studies.

Keywords: Decision-making Styles, Referee, Self Respect, Volleyball.

1.GİRİŞ

Günümüzde salon sporu denilince voleybol aklımıza ilk gelen spor dallarından birisidir. Oyunun yapısında yer alan kurallardan ötürü fiziksel bir temas içermediğinden maçlar esnasında centilmenliğe aykırı çok nadir hareketler oluşabilmektedir. Saha içerisindeki bu centilmen ortam seyirci davranışı olarak da tribünlere yansımaktadır. Voleybol maçlarındaki bu fair-play ortamı, taraftarların birlikte rahatlıkla spor müsabakası seyredebileceği bir imkan oluşturmaktadır. Her müsabakada olduğu gibi hakemlerde voleybol maçlarının bir ekibidir. Bu ekip maçta alacağı kararlar ile maçın galibini belirlemekte önemli rol oynamaktadırlar. Hakemler fiziksel temasın çok nadir olduğu voleybol maçlarında oyun kurallarını iyi bilerek ve tarafsızca uygulayarak verecekleri kararlar ile voleybol maçına katkı sağlamalıdır. Hakem karar verme aşamasında psikolojik olarak birçok değişkenden etkilenebilmektedir. Başarılı hakem olabilmek, sadece kural bilgisi ile ulaşılabilecek bir konum değildir. Maç öncesi psikolojik olarak maça hazırlanma ile başlayan süreç, maç esnasında doğru karar verme yetisinden, maçın paydaşları ile olan iletişime, zor ve stresli ortamlarda gösterilmesi gereken liderlik özelliğinden, saha içerisinde güvenilebilen kişi olabilmeye kadar birçok hakemlik mesleğini içeren özellikleri gerektirmektedir. Sportif yarışma veya müsabaka sırasında kişinin mücadele hırsı, aşırı efor sarf etme, kazanmak için yüksek düzeyde baskı altında olma gibi durumlar bireyi öfkeli ve saldırgan bir duruma getirebilmektedir. Bu olumsuz özellikleri en aza indirmek veya ortadan kaldırmak için sporun önemli araç olduğu gösterilmek istenmiştir(Yamak ve ark., 2019). Saldırgan davranışın ortaya çıkmasını ve kişilerin sabır eğilimlerini etkileyen kişisel veya sosyal birçok değişken vardır. Saldırganlığın en aza indirilmesi ve sabır eğilimlerinin olumlu yönde gelişimi ve bunlarla ilgili olarak bir bilinç oluşturulması gerekmektedir(Eliöz ve ark., 2019). Psikoloji insan davranışlarını anlamada önemli bir alandır. Saha içerisinde kitleler önünde mücadele eden sporcuların davranışlarının yönetimi sadece kurallar dahilinde yapılamaz. Bu sebeple maçı yönetecek hakemler kendilerini insan davranışları ve insan psikolojisi alanında geliştirmeye mecburdur. Bu gelişim karar verme esnasında kural bilgisinin yanında kişiyi davranış değerlendirmesi noktasında başarıya ulaştıracak tek unsurdur. Karar verme ise zihinsel bir süreç olup, insanın en önemli yaşam becerilerinden biridir. Karar verme akıl, düşünce, bilinç ve irade ile donatılmış bulunan insana özgüdür (Çoban ve Hamamcı, 2006). Bu bilgiler eşliğinde yapılan çalışmanın amacı, faal olarak görev yapan voleybol hakemlerinin karar vermede öz saygı ve stillerinin bazı özelliklere göre değerlendirilmesidir. Bu sayede voleybol hakemlik mesleğine ve ilgili kurumlara değerlendirme yapma imkanı sunularak, gelişim yönünde çalışmalar yapmaları için ışık tutmak hedeflenmektedir.

2. MATERYAL VE METOT

2.1. Çalışma Grubu

Bu çalışmanın evrenini Türkiye Voleybol Liglerinde görev alan; Uluslararası ve Ulusal voleybol hakemleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini Türkiye Voleybol Federasyonu tarafından Antalya - Side de düzenlenen sezon öncesi 2017-2018 Hakem ve Gözlemci Gelişim Seminerine katılan ve Türkiye'nin çeşitli illerinde görev yapan; 19 Uluslararası, 353 Ulusal voleybol hakemi oluşturmaktadır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada voleybol hakemlerine, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış olan “Melbourne karar verme ölçeği I-II” uygulanmıştır.

Orijinali Mann. ve ark. (1998), tarafından geliştirilmiş olan Melbourne Karar Verme Ölçeğini, (Melbourne Decision Making Questionary) Deniz (2004), Türkçe’ye uyarlayarak geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmıştır. Melbourne Karar Verme Ölçeği iki kısma ayrılmaktadır.

Ölçeğin Birinci Kısım: Karar vermede özsaygıyı (kendine güven) belirlemeyi amaçlamaktadır. Altı maddeden oluşmakta ve üç maddenin (2, 4, 6) tersi puanlanmaktadır. Puanlama maddelere verilen “Doğru” yanıtı 2 puan, “Bazen Doğru” yanıtı 1 puan, “Doğru Değil” yanıtı 0 puan şeklinde yapılmaktadır. Ölçekten alınabilecek maksimum puan 12’dir. Yüksek puanlar karar vermede özsaygının yüksek olduğunun göstergesidir.

Ölçeğin İkinci Kısım; Melbourne Karar Verme Ölçeği II (MKVÖ II) ise 22 maddeden oluşmakta ve karar verme stillerini ölçmektedir. Dikkatli (6 madde), Kaçınan (6 madde), Erteleyici (5 madde) ve Panik (5 madde) Karar Verme stilleri olmak üzere dört alt faktörü bulunmaktadır (Deniz, 2004).

2.3. İstatistiksel Değerlendirme

Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 22.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Normalite sınavına göre, veriler normal dağılım göstermiştir. İkili grup karşılaştırmalarda t. test ikiden çok karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi (f. testi) ve farklılığın hangi gruptan olduğunu belirlemek için LSD testi yapılmıştır.. Bu çalışmada hata düzeyi $p < 0.05$ olarak alınmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1: Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin cinsiyet değişkenine göre karar vermede öz saygı ve karar verme stillerinin karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	Ortalama	St. Sapma	T test	P
Karar vermede öz saygı	Kadın	100	10,57	1,41	-0,98	0,325
	Erkek	272	10,74	1,44		
Dikkatli	Kadın	100	10,32	1,79	1,15	0,250
	Erkek	272	10,07	1,92		
Kaçınan	Kadın	100	2,20	1,78	-1,27	0,205
	Erkek	272	2,51	2,20		
Erteleyici	Kadın	100	1,71	1,84	-1,29	0,195
	Erkek	272	2,01	2,03		
Panik	Kadın	100	1,99	1,91	0,58	0,560
	Erkek	272	1,85	2,05		

Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin cinsiyet değişkenine göre karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir ($p > 0,05$).

Tablo 2: Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin hakemlik seviyesi değişkenine göre karar vermede öz saygı ve karar verme stillerinin karşılaştırılması

	Seviye	n	Ortalama	St. Sapma	T test	P
Karar vermede öz saygı	Ulusal	353	10,70	1,42	0,51	0,608
	Uluslararası	19	10,53	1,61		
Dikkatli	Ulusal	353	10,14	1,89	0,46	0,846
	Uluslararası	19	10,05	1,78		
Kaçınan	Ulusal	353	2,42	2,09	-0,43	0,664
	Uluslararası	19	2,63	2,29		
Erteleyici	Ulusal	353	1,94	1,99	0,31	0,752
	Uluslararası	19	1,79	1,90		
Panik	Ulusal	353	1,92	2,01	1,04	0,297
	Uluslararası	19	1,42	1,92		

Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin hakemlik seviyesi değişkenine göre karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir ($p > 0,05$).

Tablo 3: Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin eğitim düzeyi değişkenine göre karar vermede öz saygı ve karar verme stillerinin karşılaştırılması

	Eğitim Düzeyi	n	Ortalama	St. Sapma	Min.	Maks.	F/LSD	P
Karar vermede öz saygı	Lise(1)	40	10,55	1,09	7,00	12,00	5,27*	0,006
	Lisans(2)	252	10,70	1,50	5,00	12,00		
	Lisansüstü(3)	80	11,14	1,28	6,00	12,00		
	Toplam	372	10,69	1,43	5,00	12,00		
Dikkatli	Lise(1)	40	10,10	1,63	6,00	12,00	0,75	0,473
	Lisans(2)	252	10,07	1,97	2,00	12,00		
	Lisansüstü(3)	80	10,36	1,72	5,00	12,00		
	Toplam	372	10,13	1,88	2,00	12,00		
Kaçınan	Lise(1)	40	2,60	2,33	,00	8,00	0,49	0,611
	Lisans(2)	252	2,46	2,00	,00	10,00		
	Lisansüstü(3)	80	2,24	2,28	,00	12,00		
	Toplam	372	2,43	2,10	,00	12,00		
Erteleyici	Lise(1)	40	2,03	1,95	,00	8,00	0,62	0,539
	Lisans(2)	252	1,85	1,84	,00	9,00		
	Lisansüstü(3)	80	2,13	2,40	,00	10,00		
	Toplam	372	1,93	1,98	,00	10,00		
Panik	Lise(1)	40	2,20	2,33	,00	10,00	1,13	0,332
	Lisans(2)	252	1,92	1,95	,00	10,00		
	Lisansüstü(3)	80	1,64	2,01	,00	10,00		
	Toplam	372	1,89	2,01	,00	10,00		

*p<0,05

Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin eğitim düzeyi değişkenine göre karar vermede öz saygıda (kendine güven) anlamlı bir fark bulunurken (p<0,05) karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir(p>0,05).

Araştırmamıza katılan ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin, verdikleri cevapların, eğitim düzeyi değişkenine göre değerlendirilmesi neticesinde, karar vermede öz saygıda lisansüstü eğitim alanların, lise mezunu olanlardan puanları anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmektedir. Eğitim seviyesi arttıkça öz saygı seviyesi de yükselmektedir. Hakemlerin bu nedenle lisansüstü eğitim yapmalarının daha faydalı olacağı düşünülmektedir.

Tablo 4: Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin hakemlik yılı değişkenine göre karar vermede öz saygı ve karar verme stillerinin karşılaştırılması

	Yıl	n	Ortalama	St. Sapma	Min.	Maks.	F	P
Karar vermede öz saygı	3-8	52	10,63	1,27	6,00	12,00	1,45	0,227
	9-15	139	10,64	1,59	5,00	12,00		
	16-21	124	10,89	1,27	6,00	12,00		
	21 üzeri	57	10,44	1,49	5,00	12,00		
	Toplam	372	10,69	1,43	5,00	12,00		
Dikkatli	3-8	52	10,25	1,91	6,00	12,00	1,16	0,322
	9-15	139	10,10	1,97	4,00	12,00		
	16-21	124	10,30	1,70	4,00	12,00		
	21 üzeri	57	9,75	2,01	2,00	12,00		
	Toplam	372	10,13	1,88	2,00	12,00		
Kaçınan	3-8	52	2,54	1,96	,00	8,00	0,53	0,661
	9-15	139	2,45	2,13	,00	12,00		
	16-21	124	2,26	2,06	,00	10,00		
	21 üzeri	57	2,65	2,23	,00	8,00		
	Toplam	372	2,43	2,10	,00	12,00		
Erteleyici	3-8	52	2,08	1,74	,00	7,00	0,24	0,868
	9-15	139	1,99	2,19	,00	10,00		
	16-21	124	1,85	1,83	,00	9,00		
	21 üzeri	57	1,84	2,02	,00	8,00		
	Toplam	372	1,93	1,98	,00	10,00		
Panik	3-8	52	2,17	1,88	,00	7,00	1,14	0,333
	9-15	139	1,91	2,14	,00	10,00		
	16-21	124	1,65	1,82	,00	9,00		
	21 üzeri	57	2,11	2,17	,00	10,00		
	Toplam	372	1,89	2,01	,00	10,00		

Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin hakemlik yılı değişkenine göre karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşmadığı görülmektedir($p>0,05$)

Tablo 5: Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin yaş grupları değişkenine göre karar vermede öz saygı ve karar verme stillerinin karşılaştırılması

	Yaş	n	Ortalama	St. Sapma	Min.	Maks.	F	P
Karar vermede öz saygı	32 ve aşağısı	52	10,60	1,51	6,00	12,00	0,37	0,680
	33-39	146	10,64	1,60	5,00	12,00		
	40 ve üzeri	174	10,76	1,25	5,00	12,00		
	Toplam	372	10,69	1,43	5,00	12,00		
Dikkatli	32 ve aşağısı	52	10,13	1,80	6,00	12,00	0,27	0,763
	33-39	146	10,22	1,99	4,00	12,00		
	40 ve üzeri	174	10,06	1,82	2,00	12,00		
	Toplam	372	10,13	1,88	2,00	12,00		
Kaçınan	32 ve aşağısı	52	2,42	1,71	,00	7,00	0,18	0,828
	33-39	146	2,51	2,21	,00	12,00		
	40 ve üzeri	174	2,36	2,12	,00	8,00		
	Toplam	372	2,43	2,10	,00	12,00		
Erteleyici	32 ve aşağısı	52	2,23	2,02	,00	8,00	0,80	0,448
	33-39	146	1,94	2,13	,00	10,00		
	40 ve üzeri	174	1,83	1,85	,00	9,00		
	Toplam	372	1,93	1,98	,00	10,00		
Panik	32 ve aşağısı	52	2,08	1,85	,00	6,00	0,40	0,669
	33-39	146	1,92	2,19	,00	10,00		
	40 ve üzeri	174	1,80	1,90	,00	10,00		
	Toplam	372	1,89	2,01	,00	10,00		

Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin yaş grupları değişkenine göre karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşmadığı görülmektedir($p>0,05$).

Tablo 6: Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin herhangi bir spor dalıyla uğraşma değişkenine göre karar vermede öz saygı ve karar verme stillerinin karşılaştırılması

	Spor Dalı	n	Ortalama	St. Sapma	T test	P
Karar vermede öz saygı	Evet	335	10,6716	1,44757	-0,77	0,437
	Hayır	37	10,8649	1,29448		
Dikkatli	Evet	335	10,1224	1,86681	-0,37	0,712
	Hayır	37	10,2432	2,06028		
Kaçınan	Evet	335	2,4149	2,07012	-0,34	0,730
	Hayır	37	2,5405	2,36402		
Erteleyici	Evet	335	1,9104	1,98596	-0,57	0,556
	Hayır	37	2,1081	1,98304		
Panik	Evet	335	1,8776	2,00298	-0,35	0,726
	Hayır	37	2,0000	2,09497		

Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin herhangi bir spor dalıyla uğraşma değişkenine göre karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşmadığı görülmektedir($p>0,05$).

Tablo 7: Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin meslek değişkenine göre karar vermede öz saygı ve karar verme stillerinin karşılaştırılması

	Meslek	n	Ortalama	St. Sapma	T test	P
Karar vermede öz saygı	İşçi-Memur	205	10,6537	1,46597	-0,55	0,580
	Diğer	167	10,7365	1,39363		
Dikkatli	İşçi-Memur	205	10,1073	1,88341	-0,30	0,759
	Diğer	167	10,1677	1,89054		
Kaçınan	İşçi-Memur	205	2,3854	1,98839	-0,42	0,669
	Diğer	167	2,4790	2,23024		
Erteleyici	İşçi-Memur	205	1,9268	2,00233	-0,03	0,972
	Diğer	167	1,9341	1,96701		
Panik	İşçi-Memur	205	1,8244	1,98484	-0,69	0,488
	Diğer	167	1,9701	2,04299		

Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin meslek değişkenine göre karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir($p>0,05$).

Tablo 8: Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin yaşadıkları yerleşim yeri değişkenine göre karar vermede öz saygı ve karar verme stillerinin karşılaştırılması

	Yerleşim Yeri	n	Ortalama	St. Sapma	Min.	Maks.	F	P
Karar vermede öz saygı	Büyükşehir	256	10,68	1,48	5,00	12,00	0,31	0,731
	Şehir	79	10,78	1,25	7,00	12,00		
	İlçe	37	10,57	1,52	5,00	12,00		
	Toplam	372	10,69	1,43	5,00	12,00		
Dikkatli	Büyükşehir	256	10,08	1,96	2,00	12,00	0,67	0,510
	Şehir	79	10,16	1,64	6,00	12,00		
	İlçe	37	10,46	1,86	7,00	12,00		
	Toplam	372	10,13	1,88	2,00	12,00		
Kaçınan	Büyükşehir	256	2,38	2,09	,00	12,00	0,24	0,786
	Şehir	79	2,51	2,19	,00	8,00		
	İlçe	37	2,59	1,99	,00	8,00		
	Toplam	372	2,43	2,10	,00	12,00		
Erteleyici	Büyükşehir	256	1,86	1,90	,00	10,00	0,55	0,577
	Şehir	79	2,03	2,29	,00	9,00		
	İlçe	37	2,19	1,85	,00	7,00		
	Toplam	372	1,93	1,98	,00	10,00		
Panik	Büyükşehir	256	1,86	2,02	,00	10,00	0,73	0,482
	Şehir	79	2,10	2,16	,00	10,00		
	İlçe	37	1,65	1,60	,00	5,00		
	Toplam	372	1,89	2,01	,00	10,00		

Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin yaşadıkları yerleşim yeri değişkenine göre karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir($p>0,05$).

Tablo 9: Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin medeni durum değişkenine göre karar vermede öz saygı ve karar verme stillerinin karşılaştırılması

	Medeni Durum	n	Ortalama	St. Sapma	T test	P
Karar vermede öz saygı	Evli	285	10,7053	1,42320	0,35	0,726
	Bekar	87	10,6437	1,47046		
Dikkatli	Evli	285	10,0877	1,89960	-0,86	0,388
	Bekar	87	10,2874	1,83574		
Kaçınan	Evli	285	2,5018	2,16018	1,23	0,217
	Bekar	87	2,1839	1,87101		
Erteleyici	Evli	285	1,9614	2,03194	0,55	0,583
	Bekar	87	1,8276	1,82494		
Panik	Evli	285	1,8947	2,02349	0,08	0,932
	Bekar	87	1,8736	1,97546		

Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin medeni durum değişkenine göre karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir($p>0,05$).

Tablo 10: Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin gelir düzeyi değişkenine göre karar vermede öz saygı ve karar verme stillerinin karşılaştırılması

	Gelir Düzeyi	n	Ortalama	St. Sapma	Min.	Maks.	F
Karar vermede öz saygı	800-1500 TL	20	10,40	1,35	8,00	12,00	2,09
	1500-3000 TL	87	10,56	1,54	6,00	12,00	
	3001-5000 TL	203	10,66	1,45	5,00	12,00	
	5001 TL ve üzeri	62	11,08	1,21	8,00	12,00	
	Toplam	372	10,69	1,43	5,00	12,00	
Dikkatli	800-1500 TL	20	10,10	1,92	7,00	12,00	0,01
	1500-3000 TL	87	10,11	1,78	5,00	12,00	
	3001-5000 TL	203	10,15	1,96	2,00	12,00	
	5001 TL ve üzeri	62	10,11	1,81	5,00	12,00	
	Toplam	372	10,13	1,88	2,00	12,00	
Kaçıngan	800-1500 TL	20	2,20	2,07	,00	7,00	0,55
	1500-3000 TL	87	2,61	2,16	,00	8,00	
	3001-5000 TL	203	2,44	2,08	,00	12,00	
	5001 TL ve üzeri	62	2,19	2,10	,00	9,00	
	Toplam	372	2,43	2,10	,00	12,00	
Erteleyici	800-1500 TL	20	2,05	2,24	,00	8,00	0,61
	1500-3000 TL	87	1,89	1,83	,00	9,00	
	3001-5000 TL	203	2,02	2,11	,00	10,00	
	5001 TL ve üzeri	62	1,65	1,67	,00	5,00	
	Toplam	372	1,93	1,98	,00	10,00	
Panik	800-1500 TL	20	2,65	1,98	,00	6,00	1,99
	1500-3000 TL	87	1,95	2,09	,00	10,00	
	3001-5000 TL	203	1,92	2,06	,00	10,00	
	5001 TL ve üzeri	62	1,45	1,67	,00	6,00	
	Toplam	372	1,89	2,01	,00	10,00	

Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin gelir düzeyi değişkenine göre karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır($p>0,05$).

4. TARTIŞMA

Yapılan bu çalışmada araştırma örneklemini oluşturan hakemlerin, karar vermede özsaygı ve karar verme stillerinin; cinsiyete, hakemlik seviyesine, eğitim düzeylerine, hakemlik yılına, yaş gruplarına, herhangi bir spor dalıyla uğraşmasına, mesleklerine, yaşadıkları yerleşim yerine, medeni durumlarına ve gelir düzeyine göre farklılaşma gösterip göstermediği ile ilgili bulgular tartışılmış ve yorumlanmıştır.

Tablo 1 incelendiğinde; ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin cinsiyet değişkenine göre, verdikleri cevaplar incelendiğinde karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır($p>0,05$). Avşaroğlu (2007), Certel ve arkadaşları (2013a), Çetin (2009), Kaşık (2009), Kelecek ve arkadaşları (2015), Tatlıoğlu (2014), Ulaş ve arkadaşları (2015), Vural (2013) yaptıkları çalışmalarda araştırmamızı destekler şekilde karar vermede öz saygının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır($p>0,05$). Kıratlı (2015) tenis hakemlerinin karar verme stilleri ile ilgili yaptığı çalışmada tenis hakemlerinin karar vermede öz saygılarının cinsiyet değişkenine göre farklılaştığını bulmuştur. Araştırma sonucuna göre erkeklerin karar vermede öz saygı düzeyleri kadınların karar vermede öz saygılarından daha yüksek bulunmuştur($p<0,05$). Deryahanoğlu (2014) kick boks hakemlerine yönelik yaptığı çalışmada karar verme ölçeği alt boyutlarında dikkatli karar verme değişkeni açısından erkeklerin dikkatli karar verme düzeyleri kadınlara oranda daha yüksek olduğu bulgulanmıştır($p<0,05$). Dere Çiftçi (2015), Özcan Candangil ve Ceyhan (2006), Ramanigopal (2008), Taşgit (2012) yaptıkları araştırmalarda erkeklerin karar vermede öz saygı düzeyleri kadınların karar vermede öz saygılarından daha yüksek bulunmuştur($p<0,05$). Certel ve arkadaşları (2013b) ise yaptıkları araştırmada kadınların karar vermede öz saygılarını erkeklerin öz saygısından farklı bulmuştur($p<0,05$). Alver (2003), Avşaroğlu (2007), Çetin (2009), Eraslan (2015), Kıratlı (2015), Tekin ve arkadaşları (2009), Vural (2013), Ülker (2017) yaptıkları araştırmalarda araştırmamızı destekler şekilde karara verme stillerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı bulunmuştur($p>0,05$). Tablo 2 incelendiğinde; anketimize katılan ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin, hakemlik seviyesi değişkenine göre verdikleri cevaplar sonucunda karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında istatistiksel

olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir($p>0,05$). Kıratlı (2015) araştırmamızı destekler şekilde yaptığı araştırmada tenis hakemlerinin karar vermede öz saygılarının hakemlik kategorisi değişkenine göre farklılaşmadığını bulgulamıştır($p>0,05$). Deryahanoğlu (2014) kick boks hakemlerine yönelik yaptığı çalışmada araştırmamızdan farklı olarak hakemlerinin klasmanlarına göre karar vermede öz saygı düzeylerinin araştırıldığında aday hakemlerin milli hakemlere oranla karar vermede öz saygı düzeylerinin daha düşük olduğunu tespit etmiştir($p<0,05$). Kıratlı (2015) araştırmasına katılan tenis hakemlerinin karar verme stilleri alt boyutlarından kaçınan karar verme stili ile hakemlik kategorisi değişkeni açısından farklılaştığını tespit etmiştir($p<0,05$). Diğer karar verme stilleri ile hakemlik kategorisi değişkeni arasında ise anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır($p>0,05$). Uzunoğlu (2008) yapmış olduğu Türk futbol hakemlerinin karar verme stillerine yönelik çalışmada hakem klasmanlarında kaçınan karar verme puan ortalamaları karşılaştırıldığında klasmanlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur($p<0,05$). Tablo 3 incelendiğinde; anketimize katılan ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin verdikleri cevapların eğitim düzeyi değişkenine göre, karar vermede öz saygıda (kendine güven) anlamlı bir fark bulunurken ($p<0,05$), karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır($p>0,05$). Eğitim düzeyine göre karar vermede öz saygıda lisansüstü eğitim alanların lise mezunu olanlardan puanları anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Eğitim seviyesi arttıkça öz saygı seviyesinin yükseldiğini söyleyebiliriz. Hakemlerin bu nedenle lisansüstü eğitim yapmalarının karar vermede kendine güven aşamasında faydalı olacağı düşünülmektedir. Izgar ve Yılmaz (2007) araştırmamızı destekler şekilde karar vermede öz saygının eğitim durumuna göre farklılaştığını tespit etmişlerdir. Buna göre eğitim düzeyi yüksek olan okul yöneticilerinin karar vermede öz saygıları da yüksek bulunmuştur($p<0,05$). Kıratlı (2015) araştırmamızdan farklı olarak tenis hakemlerine yönelik yaptığı araştırmada tenis hakemlerinin karar vermede öz saygılarının eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmadığını tespit etmiştir($p>0,05$). Vural(2013) spor yöneticileri ile yaptıkları çalışmada; Uzunoğlu (2008) ise futbol hakemleri ile yaptığı çalışmada karar vermede öz saygılarının eğitim düzeyi değişkenine göre araştırmamızın aksine bir farklılaşma tespit etmemiştir($p>0,05$). Kıratlı (2015) araştırmamızdan farklı olarak tenis hakemlerine yönelik yaptığı araştırmada karar verme stilleri alt boyutlarından dikkatli karar verme stiline eğitim durumu değişkeni açısından farklılaştığını tespit etmiştir($p<0,05$). Yapılan çalışmada eğitim durumu lisans ve lise mezunu olan tenis hakemlerinin dikkatli karar verme stili puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur($p<0,05$). Diğer karar verme stilleri ile eğitim durumu değişkeni arasında ise anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır($p>0,05$). Izgar ve Yılmaz (2007) karar verme stillerinin alt boyutlarından eğitim durumu değişkenine göre kaçınan ve panik karar verme stillerinin farklılaştığı sonucunu bulmuşlardır. Buna göre eğitim düzeyi düşük olan okul yöneticileri kaçınan ve panik karar verme stillerini daha fazla kullandıkları tespit etmişlerdir($p<0,05$). Vural (2013) araştırmamızı destekler şekilde karar verme stillerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmadığını bulmuşlardır($p>0,05$). Uzunoğlu (2008) futbol hakemlerine yönelik yapmış olduğu çalışmada lise mezunu futbol hakemlerinin, üniversite ve yüksek lisans mezunlarına göre daha yüksek düzeyde kaçınan karar verme stilini kullandıklarını tespit etmişlerdir($p<0,05$). Diğer karar verme stillerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmadığını bulmuştur($p>0,05$). Gacar (2011) eğitim düzeyi değişkenine göre beden eğitimi ve spor alanındaki öğretim elemanlarının, karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri alt boyutlarından dikkatli karar verme stili, kaçınan karar verme stili, erteleyici karar verme stili, panik karar verme stili puan ortalamalarında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir($p>0,05$). Tablo 4 incelendiğinde; hakemlik yılı değişkenine göre verilen cevaplar neticesinde, karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında ulusal ve uluslararası voleybol hakemler için istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır($p>0,05$). Kıratlı (2015) araştırmasına katılan tenis hakemlerinin karar vermede öz saygılarının araştırmamızı destekler şekilde hakemlik yılı değişkenine göre farklılaşmadığını tespit etmiştir($p>0,05$). Kıratlı (2015) tenis hakemlerinin karar verme stillerine göre de yine araştırmamızdaki gibi hakemlik yılı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığını tespit etmiştir($p>0,05$). Demir (2018) yaptığı çalışmaya katılan futbol hakemlerine yönelik hakemlik yılı değişkenine göre karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında ortalama puanlar ve bu puanların karşılaştırılması sonucunda araştırmamızı destekler şekilde anlamlı bir farklılaşmanın bulunmadığı görülmektedir($p>0,05$). Tablo 5 incelendiğinde; yaş grupları değişkenine göre cevaplar incelendiğinde, ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin, karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır($p>0,05$). Şenol ve arkadaşları (2012), Vural (2013) karar vermede öz saygının araştırmamızı destekler şekilde yaptıkları çalışmalarda yaş değişkenine göre herhangi bir farklılaşmayı tespit etmemişlerdir($p>0,05$). Kıratlı (2015) ise tenis hakemlerinin karar verme stilleri ile ilgili yaptığı çalışmada, tenis hakemlerinin yaş değişkenine göre karar vermede öz saygılarının farklılaşmasının 28-37 yaş aralığı ile 38-47 yaş aralığında olan tenis hakemlerinin arasında olduğunu tespit etmiştir($p<0,05$). Uzunoğlu (2008) futbol hakemlerinin karar verme stilleri alt boyutlarından kaçınan karar

verme stili ile ilgili yaptığı çalışmada yaş değişkeni açısından farklılaştığını tespit etmiştir($p<0,05$). Futbol hakemlerinden 18-25 yaş arası hakemlerin kaçınan karar verme puanları 26-30 ve 36-40 yaş arası hakemlerin kaçınan karar verme puanlarından daha yüksek olduğunu; diğer karar verme stilleri ise yaş değişkenine göre farklılaşmadığını bulmuştur($p>0,05$). Kıratlı (2015) tenis hakemleri ile ilgili yaptığı çalışmada karar verme stilleri alt boyutlarından kaçınan karar verme stili ve panik karar verme stiline, yaş değişkeni açısından farklılaştığını tespit etmiştir($p<0,05$). Buna göre yaşları 18-27 yaş aralığında olan tenis hakemleri ile 38-47 yaş aralığında olan tenis hakemlerinin kaçınan karar verme stili puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu bulmuştur($p<0,05$). Aynı çalışmada 18-27 yaş ve 28-37 yaş aralığındaki tenis hakemlerinin 48 ve üzeri olan tenis hakemlerinin panik karar verme stili puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu bulmuştur($p<0,05$). Alver (2003), Vural (2013) Ülker (2017) yaş gruplarına göre karar verme stillerinin yaptıkları araştırmalarda araştırmamızı destekler şekilde farklılaşmadığını tespit etmişlerdir($p>0,05$). Demir (2018) futbol hakemlerine yönelik yaptığı çalışmada karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında ortalama puanlar ve bu puanların istatistiksel olarak karşılaştırılmasında hakemlerin yaş grupları değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilmediği görülmektedir($p>0,05$). Tablo 6 incelendiğinde; herhangi bir spor dalıyla uğraşma değişkenine göre, ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farka ulaşılmamıştır($p>0,05$). Uzunoğlu (2008) araştırmamızı destekler biçimde futbol hakemlerinin futbol oynayıp oynamalarına göre, karar vermede özsaygı boyutunda ve karar verme stilleri alt boyutlarında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığını tespit etmiştir($p>0,05$). Kıratlı E(2015) tenis hakemlerine yönelik yaptığı araştırmada tenis hakemlerinin karar vermede öz saygılarının tenis oynama durumu değişkenine göre farklılaşmadığını tespit etmiştir($p>0,05$). Vural (2013) karar vermede öz saygının spor yapma durumuna göre farklılaşmadığını bulmuştur($p>0,05$). Kıratlı (2015) tenis hakemlerine yönelik yaptığı araştırmada yaptığımız araştırmayı destekler şekilde tenis hakemlerinin karar verme stilleri alt boyutlarının tenis oynama durumu değişkenine göre farklılaşmadığı bulunmuştur($p>0,05$). Uzunoğlu (2008) futbol hakemlerine yönelik yaptığı araştırmada karar verme stillerinin futbol oynayıp oynamama durumlarına göre araştırmamızı destekler şekilde farklılaşmadığını tespit etmiştir($p>0,05$). Yine yaptıkları araştırmalarda Eraslan (2015), Vural (2013) ve Taşgit (2012) karar verme stilleri alt boyutlarının spor yapma yapmama değişkenine göre farklılaşmadığını bulmuşlardır($p>0,05$). Tablo 7 incelendiğinde; ankete katılan ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin meslek değişkenine göre cevaplarının neticesinde karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farka ulaşılmamıştır. ($p>0,05$). Uzunoğlu (2008) araştırmamızın sonucundan farklı olarak futbol hakemlerine yönelik yaptığı çalışmada karar vermede özsaygı bakımından meslek gruplarına göre; işçi hakemler ile serbest meslek, memur, öğretmen ve diğer meslek mensupları hakemler arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir($p<0,05$). Tablo 8 incelendiğinde; karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında, ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin yaşadıkları yerleşim yeri değişkenine göre verdikleri cevaplar sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır($p>0,05$). Gacar (2011) öğretim elemanlarına yönelik yaptığı çalışmada görev yaptıkları üniversitenin bulunduğu yerleşim yeri değişkenine göre, karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları incelendiğinde, karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri alt boyutlarından dikkatli karar verme stili, kaçınan karar verme stili, erteleyici karar verme stili ve panik karar verme stili puan ortalamalarında araştırmamızı destekler şekilde anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır($p>0,05$). Tablo 9 incelendiğinde; ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin, verdikleri cevaplar medeni durum değişkenine göre, karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir($p>0,05$). Deryahanoğlu (2014) yaptığımız çalışmadan farklı olarak, kick boks hakemlerine yönelik yaptığı çalışmada medeni durumları göz önüne alındığında hakemlerin karar verme öz saygı düzeyi, kaçınan karar verme ve mesleki yeterlilik düzeylerine bakıldığında anlamlı farklılık olduğu bulgulanmıştır($p<0,05$). Bekar hakemlerin karar verme öz saygı düzeyin evli hakemlere oranla daha düşük olduğu tespit edilmiştir($p<0,05$). Uzunoğlu (2008) futbol hakemlerine yönelik yapmış olduğu çalışmada bekar hakemlerin karar verme öz saygı puan ortalamalarının düşük düzeyde olduğunu bulgulanmıştır($p<0,05$). Gacar (2011) beden eğitimi ve spor öğretmenlerine yönelik yapmış olduğu çalışmada karar verme stillerinin medeni durum değişkenine göre göz önüne alındığında bekâr öğretim elemanlarının kaçınan yaklaşım düzeyinin evli öğretim elemanlarına oranla daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Yapılan çalışmada iki grup arasındaki farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır($p<0,05$). Gacar (2011) beden eğitimi ve spor öğretmenlerine yönelik bu çalışmada karar vermede öz saygı ve karar verme stilleri ölçek puanlarının medeni durum değişkenlerine göre araştırmamızı destekler biçimde anlamlı olmadığını bulgulanmışlardır($p<0,05$). Dinç (2013) hakemlere yönelik yapmış olduğu çalışmada ve Koparan ve ark. (2011) tarafından beden eğitimi öğretmenlerine yönelik yapmış oldukları çalışmada araştırmamızı destekler şekilde karar verme stillerinin

medeni durum değişkenine göre mesleki yeterlilik açısından anlamlı olmadığını bulgulamışlardır($p>0,05$). Tablo 10 incelendiğinde; ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin gelir düzeyi değişkenine göre verdikleri cevapların neticesinde, karar vermede öz saygıda (kendine güven) ve karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir($p>0,05$). Uzunoğlu (2008) araştırmamızın sonucundan farklı olarak, futbol hakemlerine yönelik yapmış olduğu çalışmada gelir düzeyleri ile özsaygı puanları ortalamaları karşılaştırıldığında, sadece geliri 600 ve altı hakemlerle, geliri 1501-2000 olan hakemler arasında anlamlı bir farklılık tespit etmiştir($p<0,05$). Hakemlerin gelir düzeyi yükseldikçe karar verirken kendinden daha emin bir tutum sergiledikleri söylenebilir tespitinde bulunmuştur. Uzunoğlu (2008) yine bu çalışmada futbol hakemlerinin karar verme stilleri alt boyutlarından dikkatli ve kaçınan puanları kıyaslandığında; geliri 600 ve altı olan hakemlerin, geliri 601-1000, 1001-1500 ve 1501-2000 olan hakemlere göre daha dikkatli olmalarına rağmen, karar verme aşamasına geldiklerinde sorumluluk almaktan kaçınıp, insiyatifi başkalarına bırakma eğiliminde oldukları söylenebilir. Bununla birlikte araştırmamızı destekler şekilde erteleyici ve panik puan ortalamaları ile gelir düzeyleri arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir($p>0,05$).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada ulusal ve uluslararası 372 voleybol hakemi üzerinde uygulanan Melbourne Karar Verme Ölçeği (MKVÖ) anketi sonucunda bazı değişkenlere göre sonuçlar elde edilmiştir. Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin cinsiyet, yaş, hakemlik seviyesi, hakemlik yılı, medeni durum, gelir düzeyi, herhangi bir spor dalıyla uğraşma, yaşadıkları yerleşim yeri ve yaptıkları mesleklerinin değişkenlerine göre, karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları incelendiğinde, karar vermede öz saygı (I. kısım) ve karar verme stilleri alt boyutlarından dikkatli karar verme stili, kaçınan karar verme stili, erteleyici karar verme stili ve panik karar verme stili puan ortalamalarında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır. Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin eğitim düzeyi değişkenine göre karar vermede öz saygıda (kendine güven) anlamlı bir fark tespit edilmiştir($p<0,05$). Bununla beraber karar verme stilleri arasında, ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin eğitimi düzeyi değişkenine göre ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Elde edilen bu veriler sonucunda ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinde eğitim düzeyi değişkenine göre, karar vermede öz saygıda lisansüstü eğitim alanların lise mezunu olanlardan puanları anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmamız neticesinde eğitim seviyesi arttıkça karar vermede öz saygı seviyesinin de yükseldiğinin sonucuna varılmıştır. Varılan sonuca göre, anketimizdeki maddeler ışığında, lisansüstü mezunu hakemlerin karar verirken karar verme yeteneğine güveni yüksektir. Hakem kendini başarılı, vereceği kararlar için cesaretli ve hiçbir hakem arkadaşından daha aşağı pozisyonda düşünmemektedir. Verdiği kararların iyi sonuçlanacağını düşünmekte ve kararlarının doğruluğuna güvenmektedir. Kendini bu düşüncelerle maça hazırlayan hakem başarılı olmaya hazır bir biçimde maçı yönetecektir. Bu sebeptendir ki hakemlerin lisansüstü eğitim yapmalarının hakemliklerinin gelişimleri için daha faydalı olacağı düşünülmektedir. Yapılan araştırmanın sonucuna göre öneri olarak hakemlik yapan kişilerde yüksek lisans öğreniminin yapılmış olması Türkiye Voleybol Federasyonu tarafından teşvik edilmeli ve desteklenmelidir. Sadece oyun kuralları bilgisinin yönetilecek maçlarda başarılı olmaya yeterli olmayacağı düşünülmektedir. Hakemlerin yönetim, insan ilişkileri ve liderlik yönünden alacakları eğitim maçlardaki gösterecekleri başarıyı direkt olarak etkileyecektir. Bu sebeptendir ki eğitim bölümlerinden bu alanlara yönelik olarak yapılacak yüksek lisans eğitimi mutlaka hakemler üzerinde olumlu etkiler oluşturacaktır. Buda maçlarda hata oranını aza indirecek, yapılan hatalarında sadece insan hatası olarak görülmesini sağlayacaktır. TVF Merkez Hakem ve Gözlemciler Kurulu'nun öncelikleri arasında, lisansüstü eğitim yapmaları için hakemlere yönelik teşvik edici ve yönlendirici kararlar alınması yer almalıdır. Üniversitelerle yapılacak olan anlaşmalar sonucunda hakemlerin lisansüstü eğitim yapmalarının önü açılmalı ve kolaylaştırılmalıdır. Merkez Hakem ve Gözlemciler Kurulu böylelikle voleybol hakemlerinin eğitim düzeyini yukarı çekmeyi kendisine amaç edinmelidir. Teşvik amaçlı olarak da lisansüstü eğitimini tamamlayan hakemlere klasman ilerlemesinde kolaylık sağlamak, hakemleri yüksek lisans ve yukarı eğitim için motive edici bir amaç oluşturabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Alver, B. (2003). *Çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanların empatik becerileri, karar stratejileri ve psikolojik belirtileri arasındaki ilişkiler*. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Avşaroğlu, S. (2007). *Üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerinin benlik saygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Certel, Z., Bahadır, Z., Tiryaki, S. G. (2013a). Investigation of empathy and self-esteem in decision making and decision making styles among those who played team sports. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*; 7(1):16-27.
- Certel, Z., Aksoy, D., Çalışkan, E., Yerlisu, L. T., Özçelik, M. A., Çelik, G. (2013b). *Research on self-esteem in decision making and decision making styles in taekwondo athletes*. *Procedia Social and Behavioral Sciences*; 93.

- Çetin, M. Ç. (2009). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karar verme stilleri sosyal beceri düzeyleri ve stresle başa çıkma biçimlerinin bazı değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çoban, A. E., Hamamcı, Z. (2006). Kontrol odakları farklı ergenlerin karar stratejileri açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*; 14(2):393-402.
- Demir, B. M. (2018). *Futbol hakemlerinin karar verme stilleri ile kişilik özellikleri yaratıcılık ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Kayseri.
- Deniz, M. E. (2004). Üniversite öğrencilerinin karar vermede öz saygı, karar verme stilleri ve problem çözme yöntemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*; 4(15):25-35.
- Dere, Ç. H. (2015). Do adolescents self-esteem levels affect their decision making behaviors? The study of the relation between decision making behaviors and self-esteem levels of 7th and 8th grade adolescents. *International Journal of Recent Scientific Research*; 6(5):4005-4018.
- Deryahanoğlu, G. (2014). *Kick boks hakemlerinin karar verme ve atılacaklı düzeylerinin algılanan mesleki yeterlilik üzerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Dinç, A. (2013). *Futbol hakemlerinin klasmanlarına göre mesleki yeterliliklerinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Eliöz, M., Çebi, M., İmamoğlu, O., İslamoğlu, İ., Yamak, B. (2019). Üniversite öğrencilerinin sabır ve saldırganlık düzeyleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research*, 12 (65), 775-779.
- Eraslan, M. (2015). Üniversite spor bölümü öğrencilerinin atılacaklı ve karar verme stillerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*; 4(1):214-223.
- Gacar, A. (2011). *Türkiye 'deki beden eğitim ve spor öğretim elemanlarının karar verme ve atılacaklı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Izgar, H., Yılmaz, E. (2007). Pio ve yibo'nda görev yapan okul yöneticilerinin karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri arasındaki ilişki. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 341-351.
- Kaşık, Z. D. (2009). *Ergenlerde karar verme stilleri ve algılanan sosyal destek düzeylerinin sosyal yetkinlik beklentisi ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kelecek, S., Altıntaş, A., Aşçı, F. H. (2015). Sporcuların karar verme stillerinin belirlenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*; 8(1):21-27.
- Koparan, Ş., Öztürk, F. K. (2011). Beden eğitimi öğretmenlerinin öz yeterlik ve beden eğitimi öğretmeni yeterliliğinin incelenmesi. *Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri Kongresi, Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı*, 52-61.
- Kıratlı, E. (2015). *Tenis hakemlerinin karar verme stilleri ve empatik eğitim düzeylerinin karşılaştırılması olarak değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özcan, C. S., Ceyhan, A. A. (2006). Denetim odaklı farklı lise öğrencilerinin bazı kişisel özelliklerine göre karar vermede öz saygı ve stres düzeyleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*; 6(2):71-88.
- Ramanigopal, C. S. (2008). Self-esteem and decision making of school teachers. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*; 34:145-150.
- Taşgıt, S. M. (2012). *Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve karar verme düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Tathoğlu, K. (2014). Üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı düzeyleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*; 2(1):150-170.
- Tekin, M., Özmutlu, İ., Erhan, S. E. (2009). Özel yetenek sınavlarına katılan öğrencilerin karar verme ve düşünme stillerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*; 11(3):42-56.
- Uzunoglu, U. Ö. (2008). *Türk futbol hakemlerinin karar verme stillerinin klasmanlarına ve bazı değişkenlerine göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Ülker, M. (2017). *Spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin kişilik özellikleri, karar verme stilleri, stresle başa çıkma stratejilerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Vural, M. (2013). *Spor genel müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatında görev yapan spor yöneticilerinin düşünme ve karar verme stillerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yamak, B., İmamoğlu, O., Eliöz, M., Çebi, M., İslamoğlu, İ. (2019). Spor lisesi ve spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin öfke ve saldırganlık düzeylerinin araştırılması. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14 (20), 314-332.